

Jakob Jespersen,
en dansk Humanist paa Reformationstiden.

En litterærhistorisk-biografisk Notits af

C. F. Bricka.

Paa en Bogauktion, der holdtes 1753 i Odense efter Jakob Berg, Sognepræst i Svindinge, købte den tyveaarige Christian Brandt, som netop samme Aar dimitteredes fra sin Fødeby Odense, og som senere var ansat ved Universitetsbibliotheket og derpaa ved det store kongelige Bibliothek, et Samlingsbind, hvori blandt andet fandtes et hidtil ukjendt trykt Skrift, nemlig en Samling latinske Vers udgivne 1541 i Antwerpen af en Dansk ved Navn Jakob Jespersen i Anledning af Hertug Frans af Lothringens Bryllup med Christiern II's Datter Christine¹⁾. 7 Aar senere meddelte Brandt den lærde Verden sit Fund, idet han leverede et Optryk af den gamle Bog, ledsaget af en historisk Indledning. I denne maatte han imidlertid tilstaa, at han

¹⁾ Epitalamium illustriss. D. Francisci à Lotharingia, Ducis Barri, Marchionis Pontis Montionis, ac inelytæ D. Christinae à Dania, Ducis Mediolanensis, Caesaris Caroli Quinti Opt. Max. ex sorore neptis, ac Christierni eius nominis secundi, Danorum, Suecorum & Noruegiarum regis, filiae, per Jacobum Jasparum Danum Arhusiensem, publicum Professorem Græcum, ac trium linguarum studiosum. — — — Antverpiæ 1541. 4°.

intet vidste om Jakob Jespersen; trods megen Søgen havde han ikke kunnet finde en eneste Notits om ham, og hvad han fortæller om ham, er derfor kun bygget paa Ytringer i selve Skriftet. Senere danske Litterærhistorikere ere ikke naaede videre end Brandt, saa at det endnu 1873 hedder om Jakob Jespersen, at han er «aldeles ukjendt»¹⁾.

Desto mærkeligere maatte det forekomme, at der 1882 kunde udgives en hel lille Bog med følgende Titel: *Bibliographie des œuvres de Jacobus Jasparus ou Jespersen, Poète latin et professeur de grec, à Anvers, né à Aarhus en Danemark. XVIe Siècle. Gand 1882.* Den unavngivne Forfatter er F. v. d. Haeghen, Bibliothekar ved Universitetsbibliotheket i Gent, og den lille nitid udstyrede Bog er et kun i 8 Exemplarer eksisterende Særtryk af hans «Bibliotheca belgica». Medens man tidligere her kun kjendte det ene Arbejde af Jakob Jespersen, Bryllupsversene fra 1541, lærer man nu syv andre Smaaskrifter af ham at kjende, nemlig:

1) Genethliacon filiae Mariae Primogenitæ D. D. Renati Principis Orangiæ & Comitissæ à Nassau ex Anna, Ducis Lotharingiæ filia, uxore charissima. Antv. 1544. 8°. (2 forskellige Udgaver.)

2) Anactobiblion et Heroepe. Antv. 1544. 8°.

3) Encomium Angliæ. Ad Sereniss. Regem Henricum, eius nominis Octavum. Antv. 1546. 4°.

4) Christianiss. Regis Franciæ ac filii eiusdem Illustriss. Principis & Ducis Aureliensis Epitaphia. (Antv. 1547.) 8°. (2 forskellige Udgaver.)

¹⁾ Braun, Aarsberetninger og Meddelelser fra det Store Kgl. Bibliothek II. 245. Allen havde dog i sine Breve og Aktstykker til Christiørn II's og Frederik I's Hist. I. 591 citeret et Værk, der indeholder nogle Oplysninger om ham (hvorom senere).

5) *Honestissimæ matronæ, Dominæ Idæ, vxoris Erasmi Scheti, Antuerpiæ, Epitaphium, triplici lingua scriptum, Latina scilicet, Brabantica, & Gallica, numeralib. literis obitus annum complectens.* (Antv.) 1548. 8°.

6) *Dominæ Isabellæ, vxoris Ornatiss. viri & Domini, D. Cornelii Scepperi, Equitis Aurati, quæ obiit 20. Aug. 1548. ac Dominæ Elizabeth, vxoris Domini Francisci Cra-neueldii, Cons. Cæ. M., Epitaphia.* (Antv. 1548.) 8°.

7) *Neogynia Magnifici ac probi viri Joannis Hilstij, familiæ Schetanæ consanguinei, & Magdalenæ, Francisci Wernerii filia.* (Antv. s. a.) 8°.

Ved Siden af de rent bibliografiske Beskrivelser indeholder det franske Skrift ogsaa adskillige Oplysninger om Jakob Jespersen selv, fornemmelig uddragne af hans egne Arbejder, og lade de os end uden Svar paa de fleste af de Spørgsmaal, der naturligst melde sig, give de dog Vink, som have deres Betydning. Vor gamle Landsmand staar ganske vist endnu indhyllet i Halvmørke, men det er dog altid et Fremskridt fra det Glemselens Gravmørke, der før hvilede over ham, og der er ingen Tvivl om, at man dels ad Tilfældighedernes Veje og dels ved at følge de givne Spor efterhaanden vil faa mere at vide om ham.

Det meste af, hvad vore Litterærhistorikere før vidste om Jakob Jespersen, stod at læse paa Titelbladet af hans Skrift fra 1541, nemlig at han var født i Aarhus, at han var Lærer i Græsk, og at han desuden ogsaa studerede andre Sprog¹⁾. Af et Par Strofer havde man sluttet, at

¹⁾ Han optraadte jo som latinsk Digter, var, som det synes, kyndig i Fransk og Flamsk og kjendte ogsaa noget til det hebraiske Sprog, ja maaske endog til andre orientalske Sprog (se senere). Hvad det er for tre Sprog, han særlig sigter til 1541, kan ikke ses med Bestemthed.

han var blind¹⁾, men det viser sig nu, at enten maa hans Ord ikke forstaas aldeles bogstavelig, eller ogsaa har Blindheden været forbigaaende, thi baade før og efter den Tid er han seende, hvorvel han 1543 beklager sit mindre skarpe Syn. I en halv Snes Aar var han Lærer i Græsk og Forelæser hos Nicolaus Olahus eller Olachus, der beklædte Stillingen som Sekretær hos Dronning Maria af Ungarn, Nederlandenes Regentinde, og senere indtog de højeste Værdigheder i sit Fædreland som Ærkebiskop i Gran og Ungarns Kansler og Statholder²⁾. Da denne hans Discipel og Protektor forlod Nederlandene omtr. 1539 og vendte tilbage til Østrig og Ungarn, fulgte vor Landsmand med ham, men hans Ophold i de østlige Lande blev ikke langvarigt, thi snart træffe vi ham atter i Nederlandene, hvor han især synes at have været knyttet til Antwerpen. Der udkom alle de her nævnte Skrifter af ham³⁾. Man vil hos v. d. Haeghen finde Navnene paa de forskjellige Fyrster, til hvis Ære Jakob Jespersen optraadte som latinsk Digter, og man vil der erfare, med hvilke Privatmænd han stod i nærmere Berøring, for saa vidt dette fremgaar af hans

¹⁾ Skriftet ender saaledes:

De Authore cæco. Votum.
Hos qvi composuit versus, qvam hoc cernere vellet,
Luminibus captus, nobile conjugium.
Tu Deus, qvi omnia ducis & regis,
Conserva, qvæso, filium Ducis & filiam Regis.

²⁾ Han døde 1568, 77 Aar gammel.

³⁾ Af Epithalamiet fra 1541 kjendes kun det ene Exemplar, som Brandt og siden Hielmstjerne ejede, og som nu opbevares i det st. kgl. Bibliothek. De 7 Skrifter, som v. d. Haeghen desuden anfører (deraf Nr. 1 og Nr. 4 i to forskellige Udgaver), findes alle i Universitetsbibliotheket i Gent. Et af dem, Nr. 2, haves ogsaa i det kgl. Bibliothek i Brüssel (Bulletin du bibliophile Belge, publ. sous la direction de A. Scheler, XV. Brux. 1859, p. 286).

Skrifter¹⁾; men der er formentlig ingen Grund til at komme ind derpaa i denne lille Notits, som ikke skal være en Gjengivelse af det interessante lille Arbejde, men som skal henlede danske Litterærhistorikeres Opmærksomhed paa det og med det samme give det et ikke ganske uvæsentligt Supplement.

Om den Del af Jakob Jespersens Liv, der ligger nærmest forud for de 8 Aar, i hvilke hans nu kjendte Forfattervirksomhed falder, er man ikke ganske uvidende. Man har saaledes to Breve fra ham til Erasmus Roterodamus, skrevne i Brüssel 1531 og 1533²⁾, og at disse ikke ere de eneste, han sendte den berømte Humanist, fremgaar af Indledningen til det første af dem, hvori han fortæller, at han kort i Forvejen har tilskrevet Erasmus, dreven af stærk Længsel efter at optages i hans Vennekreds. Dette Brev, som nu næppe mere er til, maa have været hans første Henvendelse til Erasmus, men uagtet han søgte strax at stemme denne venlig mod sig ved at lade Brevet

¹⁾ Blandt disse kan nævnes Gotskalk Eriksen (Rosenkrands), Christiern II's Kansler, hvis Dødsdag (ikke før kjendt) synes at have været 28. Septbr. 1544 (v. d. Haeghen S. 11, 12, 16; jvfr. Allen, Breve og Aktst. I. 592 og Barner, Fam. Rosenkrantz's Hist. I. 275, 280, der har 1543 som Dødsaaet). Mon ikke denne Mand, der havde faaet en lærd Uddannelse (han var Magister), skulde være den Gotskalk, der 1507 studerede i Köln (Norsk Hist. Tidsskr. III. 484)? — En anden, hvem Jacob Jespersen stod nær, var den ogsaa fra Christiern II's Historie bekjendte Cornelius Schepper.

²⁾ J. F. Burscheri *Spicilegia autographorum illustrantium rationem, quae intercessit Erasmo Roterodamo cum aulis et hominibus aevi sui praecipuis omniqve republica*, ed. F. L. Schoenemann, Lips. 1802, Spec. XI. p. xij—xvii. Brevene ere benyttede af Allen (Breve og Aktst. I. 591), F. L. Hoffmann (Bulletin du bibliophile Belge, XV.) og v. d. Haeghen.

ledsages af nogle af sine Digte¹⁾, opnaaede han ikke, hvad han ønskede, og Budet vendte tilbage med den mundtlige Besked, at der intet Svar behøvedes, og at Erasmus desuden ikke kjendte Brevskriveren. Den gode Jakob Jespersen var nu ikke den Mand, som saa let lod sig skræmme, og han sendte derfor Erasmus et nyt Brev, dateret 19. Novbr. 1531, hvori han trængte ind paa denne med Bøn om endelig at skrive ham til, om det saa kun var et Par Ord, for at der derved kunde opstaa en Brevvexling, og denne lede til gjensidigt Venskab. Karakteristisk er det, at han erklærer det for sin Hensigt at ville fremlægge Erasmus's Svar for dermed at modbevise onde Mennesker, som i Tavsheden saa et Tegn paa Ringeagt fra Erasmus's Side. Han vilde, skrev han, tale med sin Herre, den før nævnte Nicolaus Olahus, og med Dronning Maria om at formaa Erasmus til at drage fra Tydskland til Nederlandene.

Det andet Brev (af 25. Juli 1533) er ganske kort. Med stor Styrke afviser han deri Beskyldningen for at have vist den pavelige Nuntius Hieronymus Aleander et Brev fra Erasmus som usand, saaledes som baade hans Herre og han selv for Aar og Dag siden have oplyst Erasmus om.

Foruden at disse Breve kaste en Del Lys over Brev-

¹⁾ «Adjeci etiam carmen triplex, qvod de venerabili sacramento scripseram, adhæc epitaphia aliquot, qvorum qvædam Doctor Franciscus Craneveldius, qvædam vero ipse composueram in mortem Jacobi Ceratini et Marvillani.» Om der menes trykte eller utrykte Digte, kan ikke afgjøres, men ligesom det første er rimeligt nok, saaledes er det i og for sig usandsynligt, at Jakob Jespersen ikke skulde være traadt frem for Offentligheden som latinsk Digter før 1541, eller at man nu skulde kjende den hele Liste paa hans Arbejder.

skriverens Karakter, og det just ikke til hans Fordel, idet de vise ham som en temmelig forfængelig og paaatrængende Person, giver det første af dem, der tillige indeholder adskillige politiske Nyheder¹⁾, ogsaa Oplysninger om hans ydre Vilkaar. Tidligere havde han paa Grund af sit Kjendskab til Græsken været i Tjeneste hos Kardinalen Lorenzo Campeggio (f. 1479 † 1539), men da han ikke vilde følge med denne til Italien, havde han forladt hans Hus og var traadt i Tjeneste hos Nicolaus Olahus.

Disse to Breve fra Jakob Jespersen og hans egne Skrifter — det er de Kilder, hvortil man har været henvist, naar man vilde søge Oplysninger om ham²⁾, og den belgiske Bibliograf indskrænker sig ogsaa dertil. Utvivlsomt vilde en Historiker med Adgang til Centraleuropas rige Samlinger, de trykte ikke mindre end de utrykte, kunne supplere Materialet betydelig; her i Norden falder det vanskeligere, men paa en saadan ny Kilde, der bringer en Række Smaanotitser om vor lærde Landsmand, skal dog Opmærksomheden hendrages, saa meget mere som

¹⁾ F. Ex. om Christiern II's Afrejse fra Nederlandene, der sættes til 26. Oktbr., altsaa samme Dag, som Kongen selv angiver (jvfr. Heise, Kristiern II i Norge og hans Fængsling S. 13).

²⁾ En lille Notits om ham har jeg truffet i *Epistolarum miscellaneorum ad Frid. Nauseam, episcopum Viennensem, libri X.* Basil. 1550. Fol. I et her meddelt Brev til den som (katholsk) theologisk Forfatter ret bekendte Fr. Nausca fra Levinus Crusius, Sognepræst i Boschep i Flandern, af 12. April 1540, forekommer følgende: *•Nunc autem abhinc paucis diebus mihi communicavit Danus noster Arrusius, Poeta et Orator egregius, qui apud Dominum Nicolaum Olahum, Reginae Secretarium, agit, tuas amicissimas ad ipsum tabellas, quibus polliceris propediem te editurum opus insigne, cui titulus Catholicus Catechismus•* (p. 274). Selv med alt Hensyn til Latinens Superlativer vilde Udtrykket *•poeta egregius•* tage sig sært ud, hvis Jakob Jespersen den Gang ikke endnu havde udgivet Digte.

Skriftet tilhører en Litteratur, der her i Landet er blandt de lidet kjendte, og hvor man vel ogsaa paa Forhaand vilde være mindre tilbøjelig til at eftersøge den gamle Aarhusianers udviskede Spor. Det Skrift, der menes, er den oftere nævnte Nicolaus Olahus's Brevbog, omfattende hans Korrespondance i Aarene 1527—38, hvilken for faa Aar siden er udgiven som et Bind af en meget anseelig Kildeskriftsamling: *Monumenta Hungariae historica. Diplomataria. XXV. Oldh Miklós levelezése, közli Ipolyi Arnold. Budapest 1875.* Af dette Værk skal her gives nogle Uddrag.

I god Overensstemmelse med det nys meddelte er det først fra Aaret 1531, at Jakob Jespersen begynder at figurere i Brevbogen, og Efterretningerne her om ham slutte sig paa det nøjeste til dem, hans to Breve indeholde, idet Forholdet til Erasmus Roterodamus ogsaa her spiller en stor Rolle. Hans Begejstring for denne omtales 1532¹⁾, og ogsaa den Omstændighed, at han har vist et Brev frem, som Erasmus havde tilskrevet en anden, berøres, men hans Herre mener, at han i den Sag har handlet efter sin Vis, og at han derfor fortjener Tilgivelse, ligesom han opfordrer Erasmus til at bruge ham til at udbrede hans Ros (S. 228—29). Den opbragte Erasmus lod sig dog ikke saa let overtale til at lade sin Uvilje mod ham fare; der mærkes hos ham Ængstelighed for, at Indholdet af hans Breve skal blive Jakob bekjendt (S. 278, 328), og der falder (i April 1533) en temmelig haanlig Yttring om denne og hans paa-trængende Tjenstvillighed²⁾. Senere blev Forholdet bedre:

¹⁾ •Jacobum Danum τὸν χήρυκα τε καὶ περιφόρον laudum tuarum. • p. 225—26.

²⁾ •Accepi et Dani nœnias, qvem optarim esse episcopum in sua Dania; fortasse me non odit, sed plus nocet intempestiva bene-

Erasmus sender ham gjentagne Gange Hilsener (S. 424, 448, 492), ja han bemærker udtrykkelig, at alene Mangel paa Tid og Sygdom have forhindret ham i at skrive Jakob til, hvorfor denne ikke maa opfatte hans Tavshed som dikteret af Vrede (S. 448, 492). Efter Erasmus's Død er Jakob da ogsaa med til at hædre hans Minde¹⁾.

Hvad der maa betegnes som det mærkelige hos Jakob Jespersen er hans Sprogkundskab. Paa den Tid var der ikke mange Danske, som vare hjemme i det græske Sprog. Ved det ældre Universitet i Kjøbenhavn, det af Christiern I indstiftede og paa Reformationstiden opløste, kjender man kun én Professor i Græsk, og det var en Udlænding, nemlig Matthias Gabler²⁾. Da Reformationsbevægelsen ogsaa naaede op til Danmark, og man der vilde gjøre den hellige Skrift tilgængelig for Menigmand, bleve Oversættelserne af det nye Testamente ikke foretagne fra Originalsproget, men fra Latin og Tydsk. Der kan, siger Molbech om Hans Mikkelens Oversættelse fra 1524, ikke være «mindste Tanke om, at nogen Lærd eller gejstlig Mand paa den Tid i Danmark, end sige den forrige Borgermester i Malmø, skulde have givet sig af med at bruge det græske Testamente³⁾. Og hvad der gjælder om Hans Mikkelsen, gjælder ogsaa om den langt kundskabsrigere Christiern Pedersen, om

volentia, quam faceret inimicus. Quid inutilius quam ineptis versiculis lacerare Scaligerum et eam movere camarinam, quam satius erat non tangere. p. 352. Det er ikke noget glimrende Skudsmaal, hans Digterarbejde her faar. Scaliger maa sikkert være Julius Cæsar Scaliger, Erasmus's Modstander.

¹⁾ v. d. Haeghen, S. 31.

²⁾ Werlauff, Kjøbenhavns Universitet fra dets Stiftelse af Christian I indtil Reform. S. 27, 66. Jvfr. for Upsala Universitets Vedkommende C. Annerstedt, Upsala Universitets hist. I. 37.

³⁾ Molbech, Bidrag til en Historie og Sprogskilddr. af de danske Bibeloversættelser fra det XVIde Aarh. S. 35.

man end har ment, at han ikke var «helt ukyndig» i det græske Sprog¹⁾. Trangen til et virkeligt Kjendskab til dette Sprog følte imidlertid, og næppe sad Christian III fast paa Thronen, før de lutherske Præster i Sjælland, Skaane og Jylland androge om Oprettelsen af et Universitet, hvor Ungdommen kunde blive undervist ogsaa i fremmede Sprog, nemlig Græsk og Hebraisk²⁾, en Begjæring, der som bekjendt hurtig blev opfyldt af Kongen, idet begge Sprogene bleve Lærefag ved den gjenopstandne Højskole. Nu kunde dog Undervisningen i Græsk overdrages til Landets egne Børn, og Peder Povlsen, Niels Hemmingsen og Hans Albertsen bleve de første Lærere i dette Fag³⁾. Samtidig sad som Rektor i Lund Bent Arvidsen, der vandt Anseelse ved sin Kundskab i Græsk⁴⁾. — Men under disse Forhold maa det indrømmes, at det er et Fænomen at træffe en Mand paa den Tid med Jakob Jespersens betydelige Indsigt i det græske Sprog, der gjorde, at han endog kunde skrive græske Vers. Og dette var jo ikke det eneste Sprog, han var inde i.

Om hans Dygtighed som «Græker» indeholder nu ogsaa den her anførte Brevsamling Vidnesbyrd. Han var som sagt i Huset hos Nicolaus Olahus som dennes Lærer i det gamle Sprog, og denne hans Virksomhed omtales oftere i Brevene⁵⁾. Hans Lærling og Patron fortæller om

¹⁾ Brandt, Om Lunde-Kanniken Christiern Pedersen S. 194.

²⁾ Engelstoft, Reformantes et catholici in Dania concertantes p. 186.

³⁾ Rørdam, Københavns Universitets Hist. 1537—1621 I. 548, 606. II. 428.

⁴⁾ Rørdam, Københavns Universitets Hist. IV. 30. Lyskander siger om ham: «lingvas, præcipue Latinam et Græcam, post longa silentia mortuas ab inferis revocavit». Rørdam, Klavs Lyskanders Levned S. 196.

⁵⁾ S. 178, hvor han mindre anerkjendende betegnes som «non sane illiteratus», 203, 500, 507.

ham, at han fra Barns Ben har lært Sproget; men den højtstaaende Mand synes, i hvert Fald da han skrev dette — det var i Begyndelsen af deres Samliv —, ikke at have tillagt hans græske Lærdom en overvættets stor Betydning, siden han udtrykkelig bemærker, at han kun benytter hans Hjælp ved Begyndelsesgrundene af Grammatikken¹⁾. Man ser dog, at andre tiltro ham en større Viden, idet der er Talen om at indhente hans Mening med Hensyn til et vanskeligt Sted hos Chrysostomus²⁾, ja endogsaa en Mont med tyrkisk Indskrift anser man ham i Stand til at tyde (S. 567).

Hvad hans Personlighed angaar, synes han ikke at have gjort et godt Indtryk paa alle. Saaledes udtaler En sig med stor Fortrydelse om hans Paatrængenhed og Kaadhed³⁾. Hans Herre, der havde taget ham i Forsvar overfor Erasmus, tog ogsaa til Gjenmæle mod denne Anklage: selv om der var noget naragtigt ved ham, var han dog vistnok i Grunden et retskaffent Menneske⁴⁾; og det er meget muligt, at denne Dom er rigtig, at der bag den

¹⁾ •Ego utor eo in rudimentis solis Græcæ grammatices, ad cætera parcius. Est enim a puero in illis versatus in ludis litterariis. p. 228.

²⁾ •Qvæ si videbitur Jacobo nostro Dano commonstrabis, viro plane docto et famulitio clarissimi viri digno. p. 396.

³⁾ •Certe alias tecum profusius, jam animi turbo cætera eructare non patitur, nisi hoc unum, videlicet Jacobum Danum tuum (citra offensam dixerim) me relegare in Acharontis abyssum, qvem dii deæqve omnes perdant cum sua confidentia atqve scurrilitate, eundemqve apud nos tesseram fregisse tibi persvadeas. p. 223.

⁴⁾ •Talem non puto esse meum Danum, qvem tu insimulas, de cujus licet sæpe luserimus cuculla ex verbis Scepperi jocosis, tamen honestum et ipse et ego eum puto hominem, alienumqve ab omni turpissimo crimine. p. 224. Jeg forstaar ikke Scheppers Spøg. Cuculla betyder en Hætte, et Kræmmerhus, men hvorledes skal det oversættes her?

mindre tiltalende Fremtræden har skjult sig sand Bravhed. Et andet Karaktertræk hos ham var hans gode Humør. Lad være, at det har ytret sig paa en støjende og grovkornet Maade (*scurrilitas*), der maa dog have været noget virkelig fornøjeligt ved det, thi hans Herre sendte ham (1532) til et Bryllup, for at han skulde forhøje Festens Glæder baade ved som kyndig og ivrig Danser at danse for og ved at underholde Gæsterne med Skjemt og Vid (S. 231). Men Værdigheden som Videnskabsmand synes rigtignok at lide ved den Scene, som her vises os, og man kommer uvilkaarlig til at tænke, at hans Stilling i det fornemme Hus har været halvt om halvt — en Nars.

Der skulde komme tunge Tider for Jakob Jespersen. Allerede 1533 slog hans blege Ansigtssfarve en af hans gamle Bekjendte, og Anelsen om, at en Sygdom var i Frembrud, gik i Opfyldelse, da et meget alvorligt Tilfælde af Vattersot det følgende Aar kastede ham paa Sygelejet. Han maatte forlade sin Tjeneste, da man aabenbart betragtede Sygdommen som smitsom, men hans Herre sørgede for hans Ophold og Sygepleje (S. 500, 507, 512). Senere høres der intet nærmere om hans Tilstand; han maa derfor være kommen sig igjen og atter have indtaget sin gamle Plads, hvor han synes at være i de sidste Dage af Aaret¹⁾. Som vi ovenfor hørte, at hans Blindhed, som han selv taler om 1541, snart efter fortog sig, saaledes kan den ikke heller den Gang have været af gammel Dato. thi i Brevene hentydes der aldrig til den, og det er f. Ex. indlysende, at man ikke kunde bruge en blind Mand som

¹⁾ S. 565, 567. Paa førstnævnte Sted kaldes han .M. Jacobus. Det er det eneste Sted, hvor han betegnes som Magister, men at han har haft denne Titel, er for øvrigt rimeligt nok.

Fordanser. Maaske tør man formode, at Øjensvagheden har staaet i en vis Forbindelse med Vattersoten.

Fra det sidste Par Aar, 1536—38, indeholder Brevbogen kun faa Breve, og vor Landsmand omtales ikke meget i dem. Der er Hilsener fra og til ham, ligesom Breve fra og til ham nævnes (S. 594, 597, 604, 607, 620). Kun én mærkelig Efterretning bringes der os, naar der skrives i September 1536, at han skal troloves¹⁾, men enhver nærmere Oplysning fattes, og vi vide derfor intet om, hvor vidt Planen kom til Udførelse, eller hvem han havde kaaret til sin Brud. At hans Ægteskab, hvis det er kommet i Stand, i hvert Fald ikke rev ham bort fra hans tilvante litterære Beskæftigelser erfares, thi nu som før (S. 193) var han rede til at sysle med den latinske Versekunst og optagen af Studier (S. 594, 598).

Jakob Jespersen²⁾ vedblev, saa langt vi kunne følge ham, at tilhøre den katholske Kirke. Over Slutningen af hans Liv ruger imidlertid samme Mørke som over Begyndelsen. Naar vi ere komne ud over Forfatterperioden 1541—48, forsvinder ethvert Spor af ham. Hverken naar han døde, eller hvor han stedtes til Hvile, er os bekjendt. — Det kan ikke falde mig ind at ville se noget betydeligt i denne Mand; men derfor kan han maaske nok fortjene, at denne lille Mindesten rejses over ham i hans Fædreland, hvor han hidtil har været saa upaaagtet. —

Med Hensyn til den ungarske Brevsamling skal danske

¹⁾ •Danum sponsandum saluto.• p. 580.

²⁾ Han forekommer i Brevbogen endnu følgende Steder: S. 212, 399, 408, 415, 428, 430, 431, 487. 1541 kalder han sig, som vi saa, •publicus professor Græcus•, 1544 •publicus litterarum Græcarum professor• (i Skriftet Nr. 1) og samme Aar •professor Græcolatinus• (Skriftet Nr. 2). Hvilken Stilling han hermed vil betegne, er endnu ubekjendt.

Historikeres Opmærksomhed endnu henledes paa, at den bringer ikke faa Oplysninger til vor politiske Historie i hin Brydningens Tid, saaledes f. Ex. om Kongevalgstriden 1533 og Stillingen til det burgundiske Hof (S. 390—91, 400—401). En Mand, der hyppig nævnes i Brevene, er Lunds fordrevne Ærkebiskop Johannes Vcze, som var gaaet i Kejserens Tjeneste, og et Par Gange forekommer den ovenfor omtalte Gotskalk Eriksen (S. 437, 582). Fra den ligeledes før nævnte Cornelius Schepper, som ved stærke Venskabsbaand var knyttet til Nicolaus Olahus¹⁾, findes adskillige Breve. S. 549—50 meddeles et Brev til Nicolaus Olahus, skrevet 24. Marts 1535 i Löwen i Rutger Rescius's²⁾ Hus af En, der kalder sig Christiernus Umbra Cymber. Det er altsaa den samme, som har forfattet et latinsk Epitafium over Paulus Eliæ³⁾. Men hvem er det?⁴⁾ Skulde dette ogsaa være en dansk Mand, der ligesom Jakob Jespersen tilbragte sine Dage i Udlændighed? Svaret kan ikke gives nu, men det vil nok med Tiden komme.

¹⁾ „Amice plus quam frater charissime“, saaledes lyder Tiltalen i et Brev S. 330.

²⁾ Han var den første Professor i Græsk ved Universitetet i Löwen, † 1545. Val. Andreæ Fasti academici studii generalis Lovanensis. Edit. iterata. Lovan. 1650. p. 282.

³⁾ Kirkehist. Samll. II. 589.

⁴⁾ Christiern Terkelsen Morsing, f. 1485 † 1560 som Professor i Kjøbenhavn, optraadte 1528 som Docent i Löwen, og nogle Aar senere gjensaa han Nederlandene som Hovmester for den unge Peder Oxe (Rørdam, Kjøbenhavns Univers. Hist. I. 437 f.). Man kunde tænke sig, at han paa denne sin sidste Rejse kom til Löwen, og at han har betegnet sig der som Gjenganger (umbra), men der er mere, som taler mod end for denne Gisning, og den bør derfor vistnok aldeles opgives.